



## CI och identitet

Samhörighet i vardagen hos unga vuxna kvinnor med CI- en intervjustudie

## CI and identity

Social belonging in everyday life among young adult women with CI- an interview study

Författare: **Elin Fransson och Linnea Liman**

*Vårtermin 2018*

Examensarbete: *Grundnivå 15hp*

Huvudområde:

*Hörselvetenskap, Audionomprogrammet*

Institutionen för hälsovetenskaper, Örebro universitet

Handledare: Johanna Gustafsson, forskare, Örebro universitet

Examinator: Peter Czigler universitetslektor, Örebro universitet

## **Abstrakt**

*Bakgrund:* En hörselnedsättning kan försvåra den talade kommunikationen. Med cochleaimplantat (CI) kan individer uppfatta ljud i olika grad men hör trots det inte allt som sägs. Teckenspråk kan användas av personer med CI för att underlätta kommunikationen. Att ha ett CI kan påverka utvecklingen av en identitet hos människor och har betydelse för vilken värld individen upplever sig tillhöra, den hörande eller den döva världen, eller någonstans däremellan.

*Syfte:* Syftet med denna studie är att få en djupare förståelse för hur unga vuxna kvinnor med CI ser på sin egen identitet i förhållande till sin hörselnedsättning och kommunikation.

*Metod:* Studien är en kvalitativ intervjustudie. För att undersöka studiens syfte och besvara studiens frågeställningar har semistrukturerade synkrona onlineintervjuer genomförts med sex unga vuxna kvinnor med cochleaimplantat. Informationen som samlades in analyserades med kvalitativ innehållsanalys.

*Resultat:* Informanterna beskriver en förmåga att växla mellan kommunikationssätt beroende på miljö. De beskriver också en känsla av ambivalens kring tillhörighet, en känsla av att vara däremellan dövvärlden och den hörande världen och en känsla av tillhörighet i båda världarna.

*Slutsatser:* Slutsatser som kan dras av denna studie är att unga vuxna kvinnor med cochleaimplantat beskriver sig ha en bikulturell identitet, med antingen en starkare eller mindre stark dragning åt den döva sidan eller den hörande sidan. Att ha ett cochleaimplantat beskrivs ha en påverkan på identitetsutvecklingen för dessa individer.

## **Abstract**

*Background:* A hearing loss can make spoken communication more difficult. A person with a cochlear implant (CI) can perceive sounds to a different extent but is still not able to hear what is said. Sign language can be used by people with a CI to facilitate the communication. Having a CI can affect the development of an identity for people and is of importance to which world the individual feels most connected to, the hearing world or the deaf world, or somewhere in between.

*Aim:* The aim of this study is to gain a deeper understanding of how young adult women with cochlear implants perceive their own identity in relation to their hearing loss and communication.

*Methods:* This study is a qualitative interview study. In order to examine the aim of the study and answer the study's questions, semistructured synchronized online interviews have been conducted with six young adult women with cochlear implants. The information collected was analyzed with qualitative content analysis.

*Results:* The participants describe an ability to alter between communication modes depending on setting. They also describe a feeling of ambivalence when it comes to belonging, a feeling of being in between the deaf world and the hearing world and of belonging to both worlds.

*Conclusions:* Conclusions that can be drawn from this study are that young adult women with cochlear implants describe that they have a bicultural identity, with either a stronger or less strong attraction for the deaf or the hearing side. Having a cochlear implant is described to have an impact on the identity development for these individuals.

## **Förord**

### **Arbetsfördelning**

Författarna har tillsammans utformat och bidragit till samtliga delar av arbetet. Vissa delar har delats upp, men har sedan korrekturlästs och diskuterats tillsammans av båda författarna.

### **Tack!**

Vi vill tacka alla deltagare som delat med sig av sina erfarenheter och berättelser. Vi vill även rikta ett stort tack till Agneta (audionom) på Riksgymnasiet för döva och hörselskadade för all hjälp under sökandet av informanter. Vi vill också tacka vår handledare Johanna Gustafsson för all vägledning under arbetets gång.

<b>1. Inledning</b> .....	<b>1</b>
<b>2. Bakgrund</b> .....	<b>1</b>
2.1 Cochleaimplantat.....	1
2.2 Kommunikation och kommunikationssätt vid hörselnedsättning.....	2
2.3 Identitet.....	3
2.4 Dövkultur, CI och identitet.....	3
2.5 Teoretisk utgångspunkt.....	4
<b>3. Syfte</b> .....	<b>5</b>
3.1 Frågeställningar.....	5
<b>4. Metod</b> .....	<b>5</b>
4.1 Studiedesign.....	5
4.2 Urval.....	6
4.3 Tillvägagångssätt.....	7
4.4 Dataanalys.....	9
4.5 Etiska överväganden.....	11
4.6 Tillförlitlighet i en kvalitativ studie.....	12
4.7 Informanterna.....	12
<b>5. Resultat</b> .....	<b>13</b>
5.1 Självbild.....	14
5.1.1 Kommunikation.....	14
5.1.2 Känslor.....	15
5.1.3 Personliga egenskaper.....	16
5.2 Samhörighet.....	17
5.2.1 Kommunikation.....	17
5.2.2 Omgivningen.....	18
5.2.3 Passa in.....	29
<b>6. Diskussion</b> .....	<b>21</b>
6.1 Resultatdiskussion.....	21
6.2 Metoddiskussion.....	23
<b>7. Slutsatser</b> .....	<b>27</b>
<b>8. Vidare forskning</b> .....	<b>27</b>
<b>9. Referensförteckning</b> .....	<b>28</b>

**Bilaga 1**

**Bilaga 2**

**Bilaga 3**

# 1. Inledning

Tye- Murray (2015) beskriver en individs hörsel som en betydelsefull del i kommunikationen mellan människor. När en person har en hörselnedsättning kan kommunikationsprocessen försvåras. Ett cochleaimplantat är ett hjälpmedel som används för att ge personer med grav hörselnedsättning förmågan att uppfatta ljud (Grayden & Clark, 2006). Ett CI ger dock inte perfekt hörsel (Caldwell & Nittrouer, 2013), därför använder många individer med CI också teckenspråk för att underlätta kommunikationen (Hyde & Punch, 2011). Att ha ett CI kan enligt Chapman och Dammeyer (2017) ha betydelse för utvecklingen av en individs identitet. Hyde och Punch (2011) beskriver att dessa individer ofta har en ambivalent syn på sin identitet då de varken definierar sig som helt döva eller hörande.

*“Jag känner att jag inte tillhör enbart dövvärlden utan två, den döva världen och den hörande världen. Jag upplever att jag får mycket mer tack vare mitt CI. Jag känner att jag kan hoppa mellan världarna när jag vill”* (intervjuperson 2).

Då internationella studier har visat att det finns en ambivalent syn på identitet är det intressant att undersöka synen på identitet hos svenska CI-användare.

## 2. Bakgrund

### 2.1 Cochleaimplantat

Hörselnedsättning kan enkelt definieras som en nedsatt förmåga hos en person att uppfatta ljud som anses normalt hörbara (Plack, 2014). Den kliniska definitionen är något mer komplicerad, och kan sägas vara den absoluta tröskeln för att uppfatta toner vid olika frekvenser. Om dessa trösklar är högre än en viss nivå kan man räkna det som att personen har en hörselnedsättning.

Det finns olika typer av hörselnedsättningar (Katz, 2015). De olika typer av hörselnedsättning som finns benämns beroende på var skadan sitter. En konduktiv hörselnedsättning innebär att skadan sitter någonstans i ytterörat eller mellanörat. Sitter skadan istället i innerörat eller längre upp vid hörselnerven kallas den för en sensorineural hörselnedsättning (Katz, 2015).

Om hörselnedsättningen hos ett barn är av sådan grad att barnet inte kan bearbeta språklig information med hjälp av hörseln med eller utan förstärkning från ett hjälpmedel av något slag definieras barnet som dövt (Katz, Chasin, English, Hood, & Tillery, 2015, s. 876). Det finns olika hjälpmedel för att kunna höra bättre, två exempel på sådana är hörapparater och cochleaimplantat (Dillon, 2012).

Ett CI, eller cochleaimplantat, är ett hjälpmedel som ska ge personer med grav sensorineural hörselnedsättning möjligheten att uppfatta ljud. Det består av en yttre del som sitter utanpå huden och en inre del med en elektrod som går in i hörselnäcken. När den yttre delen stimuleras med ljud går ljudet in till den inre delen där det sedan leds upp via hörselnerven till hjärnan där det tolkas (Grayden & Clark, 2006). Enligt Proops (2006) är tidigare hörselminnen viktiga för att ett cochleaimplantat ska ge bästa möjliga effekt. För att resultatet av en operation med cochleaimplantat på ett barn ska bli så bra som möjligt gäller det enligt Osberger, McConkey Robbins och Trautwein (2006) att genomföra operationen så tidigt som möjligt eftersom det är viktigt att hjärnan får vänja sig vid ljudstimulans vid en tidig ålder. Majoriteten av de barn som föds döva opereras enligt författarna med cochleaimplantat redan vid cirka 12-18 månaders ålder, vissa ännu tidigare, vilket innebär att de får ljudstimulans relativt tidigt.

Enligt en studie av Caldwell och Nittrouer (2013) presterar barn med CI sämre än normalhörande barn när det kommer till både tal i brus och tal i tyst. Ett CI ger alltså inte automatiskt barnet normal hörsel. Detta gör att barnet kan behöva extra stöd för att få en så optimal lärmiljö som möjligt.

## **2.2 Kommunikation och kommunikationssätt vid hörselnedsättning**

Hörseln är en viktig del i kommunikationen mellan människor. När en person har en hörselnedsättning kan det bli svårare för personen att kommunicera (Tye-Murray, 2015). Framför allt en sensorineural hörselnedsättning kan göra det svårare att uppfatta och förstå tal. När denna förmåga försämras, försvåras i sin tur kommunikationen. För ett barn som ska lära sig både att förstå tal och att kunna använda tal som kommunikationssätt har en hörselnedsättning också stor inverkan på detta (Lichtig et al., 2011). Barn med hörselnedsättning har svårare än hörande barn att lära sig kommunicera med enbart tal. De har enligt Lichtig et al. (2011) bland annat svårare att ta emot och bearbeta talad information och bidrar mindre till talad interaktion än hörande barn i samma ålder. De har helt enkelt svårare att kommunicera med hjälp av enbart det talade språket.

I en studie som undersökte kommunikationssätt bland barn med cochleaimplantat visade resultaten att ca 20% av barnen i studien använde någon form av teckenspråk i sin kommunikation. Teckenspråket upplevdes ge barnen stöd i sociala sammanhang och i deras lärande. Enligt studien såg många föräldrar fördelar i att använda teckenspråk gällande barnens sociala utveckling såväl som gällande utvecklingen av en egen identitet. Barnen var bekväma med att byta mellan talat språk och teckenspråk beroende på samtalspartner och i vilken miljö de befann sig i (Hyde & Punch, 2011).

## 2.3 Identitet

Begreppet identitet har ursprung i ordet idem som på latin betyder "densamma" (Jerlang, 2008). Erikson (1969) beskriver identitet som en individs upplevelse av sig själv som person i ett socialt sammanhang genom livet, alltså personens individuella stil och hur den uppfattas av individen själv och av personer i individens omgivning. Identiteten utvecklas enligt Erikson (1969) genom hela livet. Ungdoms- och tonåren ses dock som särskilt viktiga år när det kommer till identitetskapande. Det sker stora fysiska och psykiska förändringar, ungdomarna intresserar sig för sig själva på ett nytt sätt och får nya intressen och nya funderingar, till exempel kring vuxenlivet och vad det innebär. Dessa förändringar ställer enligt författaren höga krav på individens självuppfattning, alltså hens identitet. Ungdomen kan hamna i en kris som handlar om att lära sig vilken plats hen har i världen och utifrån hens tidigare erfarenheter och förutsättningar till identitet åstadkomma en helhet.

Det finns flera olika identitetsteorier som beskriver så väl individuella och sociala aspekter på identitetsutvecklingen. Enligt identitetsteorin (Hogg, Terry & White, 1995) formas en individs identitet utifrån vilka roller denne tar sig an i samhället. Individen tar sig an flera olika roller i samhället vilket påverkar individens sociala beteende. Enligt teorin kan en individ ha många sidor och inneha olika rollidentiteter. Dessa roller ger individen känsla av mening (Hogg et al., 1995).

Den sociala identitetsteorin är en psykologisk teori som handlar om relationer och processer i olika grupper. Enligt teorin är individen en del av en grupp utifrån sociala kategorier, exempelvis utifrån nationalitet. I gruppen känner individen en tillhörighet och gruppen ger individen en definition av vem hen är. Gruppen tillskriver individen vissa attribut och beteenden. En individs identitet formas alltså enligt teorin utifrån gruppen individen känner tillhörighet till (Hogg et al., 1995).

## 2.4 Dövkultur, CI och Identitet

Dövkultur innebär inte bara teckenspråk, men också ett sätt att leva, med sitt egna synsätt och sina egna normer (Sveriges dövas riksförbund, 2014). Att vara döv är något som har stor betydelse i alla aspekter i vardagen för personen, och som genomsyrar livet i stort.

Att ha eller inte ha CI har enligt en studie av Chapman och Dammeyer (2017) betydelse både för formandet av identitet, vänskapsrelationer och sociala aktiviteter. Barn och ungdomar med CI skapar till exempel i större utsträckning vänskapsrelationer med hörande i samma ålder än med döva i samma ålder. Chapman och Dammeyer (2017) beskriver vidare att barn och ungdomar med grav hörselnedsättning som inte har ett CI istället har sociala relationer med döva i samma ålder. Dessa individer engagerar sig också ofta i aktiviteter som hör till dövkulturen. Hyde och Punch (2011) beskriver att individer med cochleaimplantat ofta har en



ambivalent syn på sin identitet, utifrån den aspekten att de varken identifierar sig helt som döva eller helt som hörande utan ofta någonstans däremellan.

Även Rich, Levinger, Werner och Adelman (2013) beskriver ett samband mellan cochleaimplantat och påverkan på identiteten hos ungdomar. Samtidigt som CI-implanterade ungdomar går igenom olika för åldern normala stadier, som exempelvis socialisering med andra i samma ålder och att gå igenom sin skolutbildning, finns det dessutom en aspekt av att befinna sig mellan flera grupper. Dels den döva sidan, dels normalhörande och dels personer med hörselnedsättning.

En studie av Punch och Hyde (2011) visar att ungdomar med CI kan uppleva en självmedvetenhet på grund av sitt CI. Dessa ungdomar upplever bland annat det som besvärligt att ha något synligt som sitter på huvudet, att behöva använda FM-system i skolan och en självmedvetenhet kring hur deras egna röster låter. Dessutom kan det vara svårare för dessa ungdomar att befinna sig, och socialisera i, bullriga lokaler och miljöer och där det spelas hög musik. Detta är, enligt Punch och Hyde (2011), extra utmanande eftersom det ofta är sådana platser där ungdomar befinner sig.

## 2.5 Teoretisk utgångspunkt

En teoretisk modell gällande utveckling av dövidentitet hos individer beskriver att det finns fyra olika typer av kulturella identiteter som kan utvecklas för döva individer. Dessa är *kulturellt hörande*, *kulturellt marginell*, *immersion* och *bikulturell identitet* (Glickman & Carey, 1993).

Individer som ser den hörande världen som det mest normala och hälsosamma och dövvärlden som mer onormalt och avvikande har en *kulturellt hörande* identitet. Dessa individer värderar hörseln väldigt högt och ser dövhet som en negativ funktionsnedsättning (Glickman & Carey, 1993).

Den andra identitetstypen som Glickman och Carey (1993) beskriver är *kulturellt marginell* identitet. Detta är en kulturell identitet där individerna inte känner någon tillhörighet varken till den döva världen eller den hörande världen. Enligt författarna kan denna identitetstyp ofta utvecklas hos barn med hörande föräldrar. Författarna menar att när dessa föräldrar inte kan teckenspråk, eller har speciellt mycket information om dövvärlden och ser barnets hörselnedsättning som ett problem måste barnet skapa en identitet utan några positiva erfarenheter av dövvärlden.

Identitetstypen *immersion* rör de individer som ser sig själva som en del av dövvärlden och som har en positiv och okritisk syn på dövvärlden och döva individer. Dessa personer föraktar ofta hörande människor och känner ilska mot dessa. De menar att döva ska guida andra döva och ser hörande människor som förtryckande och fientliga (Glickman & Carey, 1993).

Slutligen benämns *bikulturell* identitet som en identitetstyp för döva individer. Dessa personer upplever känslor av tillhörighet både i döv världen och i den hörande världen. De värderar och är stolta över sin dövhet och döv kulturen men känner sig också bekväma med hörande personer. De kan motsätta sig de hörandes överlägsenhet och förtryck utan att motsätta sig hörande människor (Glickman & Carey, 1993).

Enligt Glickman och Carey (1993) kan faktorer som ålder, grad av hörselnedsättning, huruvida individen är född i en döv eller hörande familj samt föräldrars attityder påverka utvecklandet av kulturell identitet. Även saker som erfarenheter under individernas utbildning och andra sociala sammanhang kan ha en påverkan enligt författarna.

### **3. Syfte**

Syftet med denna undersökning är att få en djupare förståelse för hur unga vuxna kvinnor med CI ser på sin egen identitet i förhållande till sin hörselnedsättning och kommunikation.

#### **3.1 Frågeställningar**

- Hur definierar unga vuxna kvinnor med CI sin identitet i förhållande till sin hörselnedsättning och kommunikation?
- Hur ser unga vuxna kvinnor med CI på sig själva i förhållande till hörande individer?
- Hur ser unga vuxna kvinnor med CI på sig själva i förhållande till döva individer?
- Hur upplever unga vuxna kvinnor med CI sin tillhörighet i relation till döv kulturen och den hörande kulturen?

### **4. Metod**

#### **4.1 Studiedesign**

För att kunna besvara forskningsfrågorna för denna studie genomfördes en kvalitativ intervjustudie. En kvalitativ metod är enligt Bryman (2011) fördelaktigt när forskaren söker en djupare förståelse för ett visst fenomen och när individers upplevelser av sin egen sociala verklighet ska undersökas. Författaren beskriver vidare att ett flexibelt sätt att samla in data med en kvalitativ metod är kvalitativa intervjuer. När kvalitativa intervjuer används önskas enligt författaren detaljerade svar från intervju personerna och metoden möjliggör för forskarna att följa det intervju personen säger med följdfrågor. En djupare förståelse för ett visst fenomen som denna studie vill åstadkomma kräver mer detaljerade svar och möjligheten att ställa mer frågor, vilket denna metod möjliggör.

Förförståelsen hos författarna till denna studie för målgruppen var innan arbetet påbörjades begränsad. Cochleaimplantat fanns lite kunskap om innan då detta berörts i undervisningen inom audionomprogrammet. Angående identitet, och faktorer som påverkar en individs identitet fanns också begränsad kunskap om innan denna studie genomfördes.

## 4.2 Urval

Enligt Bryman (2011) är ett målstyrt urval vanligt inom kvalitativa studier då forskarna ofta har som mål att de individer som inkluderas faktiskt är relevanta utifrån de frågeställningar som finns. Därför väljs enligt författaren strategiskt individer ut som tros kunna ge svar på frågeställningen. Eftersom denna studies frågeställningar är relativt specifika angående vilka individer som ska undersökas genomfördes ett målstyrt urval. Inklusionskriterierna för denna studie var till en början att individerna skulle vara över 15 år och gå på Riksgymnasiet för döva och hörselskadade. Individerna skulle inte ha några andra funktionsnedsättningar som påverkade kommunikationen och skulle klara av att genomföra en intervju på talad svenska. En audionom på Riksgymnasiet för döva och hörselskadade kontaktades för att hjälpa till att förmedla kontakt mellan studiens författare och möjliga informanter. Informanterna tillfrågades först av audionomen och tilldelades ett informationsbrev (Se bilaga 1) om den aktuella studien. Därefter fick studiens författare ett antal namn på möjliga informanter som kontaktades via sms. Alla informanter vars namn tillhandahölls av audionomen på riksgymnasiet för döva och hörselskadade tackade nej till att delta i studien. Därefter kontaktades en tidning som skriver om unga individer med CI för att hitta ytterligare personer som skulle kunna tänka sig att delta. Dock kunde inga namn lämnas ut där. Eftersom svårigheter uppstod i att finna individer som passade in på inklusionskriterierna och som skulle kunna tänka sig att delta i studien ändrades inklusionskriterierna. Inklusionskriterierna ändrades till att även inkludera unga vuxna i åldrarna 18-25 år med cochleaimplantat, som inte behövde gå på Riksgymnasiet för döva och hörselskadade. De behövde heller inte kunna genomföra en intervju på talad svenska, utan endast skriven svenska då det hittades för få personer som uppfyllde de tidigare inklusionskriterierna som kunde tänka sig att ställa upp på en intervju.

Informanterna till denna studie hittades via en grupp på en internetsida för enbart tjejer i alla åldrar. I gruppen gjordes en sökning på orden "cochleaimplantat" och "cochlea" i syfte att hitta personer som skrivit inlägg om detta i gruppen. På sökningen "cochleaimplantat" kom ett inlägg upp av en person som skrivit en fråga om CI, där flera personer svarat på frågan i kommentarsfältet. Sökningen "cochlea" gav flera träffar, där den mest intressanta var ett inlägg som också det handlade om CI och där personer med CI svarat i kommentarsfältet. Kontakt med de personer som kommenterat de båda inläggen togs, via den chattfunktion som finns på internetsidan i fråga. Till dessa personer skickades ett sammanfattat meddelande med information

om studien, med en fråga om personen ville medverka allra sist. Av de sju personer som kontaktades svarade sex stycken att de ville medverka i studien. En person svarade inte alls. Vid frågan om dessa sex personer ville mötas för en muntlig intervju svarade flera av personerna att skriftlig kontakt skulle fungera bäst för dem. Detta eftersom de inte hörde tillräckligt bra för att intervjuas över telefon och eftersom de upplevde att det skulle kännas lättare och tryggare att vara med i en skriftlig intervju istället för att träffas och prata. En person kunde tänka sig att antingen intervjuas muntligt vid ett möte eller skriftligt, men inte över telefon eftersom individens hörsel inte tillät det. Efter en överläggning med studiens handledare kom författarna fram till att genomföra alla intervjuer på samma sätt för att ge alla informanter samma förutsättningar.

### **4.3 Tillvägagångssätt**

För att få en djupare förståelse för hur unga vuxna kvinnor med CI ser på sin egen identitet genomfördes semistrukturerade intervjuer med en individ i taget över internet. Kvale och Brinkmann (2014) beskriver intervjuer som ett strukturerat samtal med ett tydligt syfte. Enligt Bryman (2011) är semistrukturerade intervjuer fördelaktigt då det är ett flexibelt sätt att samla in data. När en semistrukturerad intervju ska genomföras skapas en intervjuguide med teman över vad som ska behandlas under intervjun. Detta tillvägagångssätt möjliggör enligt författaren för intervjupersonen att relativt fritt få berätta om sina erfarenheter samtidigt som intervjuaren flexibelt kan följa upp vad som sägs med hjälp av olika uppföljningsfrågor.

En intervjuguide skapades med sju övergripande frågeområden (se bilaga 3). Intervjuguidens inledande frågor var av sluten karaktär, för att få reda på bakgrundsaspekter om informanterna såsom ålder, implanteringsålder, informantens hemsituation och sysselsättning. Även faktorer som vilket språk (talat, teckenspråk eller en blandning) informanten använde mest undersöktes, alltså sådant som var av intresse vid analysen av resultatet. Intervjuguidens resterande frågeområden skapades utifrån studiens syfte och frågeställningar, exempelvis frågor om kommunikation i olika situationer, om hur informanterna upplevde sina egna identiteter i förhållande till dövulturen och den hörande kulturen. Stödfrågor formades till varje frågeområde, dessa frågor i intervjuguiden var av öppen karaktär för att deltagarna så fritt som möjligt skulle kunna berätta om sina egna erfarenheter.

Eftersom studiens informanter ville att intervjuerna skulle genomföras över internet valdes onlineintervjuer som tillvägagångssätt för att samla in data. Det finns enligt O'Connor, Madge, Shaw & Wellens (2008) i grunden två olika sätt att genomföra onlineintervjuer, asynkrona och synkrona intervjuer. Asynkrona intervjuer genomförs inte i realtid, utan kan göras till exempel över mail. Intervjuaren skickar då ut frågor på mail till de intervjupersoner som deltar i studien. Synkrona intervjuer är, till skillnad från asynkrona, i realtid (O'Connor et al., 2008). Denna typ av intervju har flera

fördelar och är på många sätt lik en "vanlig" intervju som görs ansikte mot ansikte. De svar som fås i intervjun är ofta mer ärliga eftersom det, till skillnad från den asynkrona intervjun, inte finns samma tid för intervjupersonen till att tänka efter och ändra sina svar. Detta kan dock också vara en nackdel eftersom det kan leda till mer svårtolkade transkriberingar. Detta bekräftar även Elmholdt (2006) som beskriver att intervjuer i ett skriftligt format kan medföra att det blir längre avbrott mellan att frågan ställs och svaret formuleras, detta kan leda till att medvetenheten om vad som ska sägas och hur det ska sägas ökar. Detta betyder enligt författaren att denna typ av intervju leder till mindre spontana svar än vad som kan erhållas om intervjun sker ansikte mot ansikte. Kvale och Brinkmann (2014) beskriver datorstödda intervjuer som en metod som används mer och mer inom forskningen. Genom att använda synkrona intervjuer kan man enligt författarna komma relativt nära ett samtal ansikte mot ansikte då det liknar en konversation med snabba turtagningar.

I detta fall genomfördes synkrona intervjuer där frågor skickades allteftersom informanterna svarade. Intervjuerna utgick från intervjuguiden (se bilaga 3) och beroende på vad informanterna svarade ställdes relevanta uppföljningsfrågor för att få informanten att utveckla. Alla intervjuer genomfördes över Messenger vilket möjliggjorde att intervjuerna genomfördes i realtid. I Messenger finns en funktion som kallas "hemliga konversationer" där alla meddelanden som skickas är krypterade och oåtkomliga för bland annat Facebook (Facebook, u.å). I denna funktion kan samtalspartnerna ställa in en tidsram i vilken meddelandet kan läsas, därefter försvinner meddelandet från Facebook. Denna funktion är enligt Facebook (u.å) endast möjlig att använda i Messenger-appen på iOS och Android. Denna funktion användes under samtliga intervjuer då samtliga valde att skriva sina svar med hjälp av sina telefoner. Deltagarna uppmanades att ställa in tidsramen till en timme för att författarna skulle ha möjlighet att hinna skriva över informationen i ett annat dokument.

En dag innan varje intervju genomfördes skickades ett informationsbrev till samtliga deltagare (se bilaga 2). Detta informationsbrev uppmanades deltagarna att läsa igenom innan avsatt tid för intervju. James och Busher (2012) beskriver att den öppna naturen på internet kan göra det svårt för deltagarna att veta till vilken grad informationen de delat med sig av kan vara eller bli synligt. Detta behöver deltagaren informeras om, så att denne är medveten om vilka risker som finns med att delta i studien. Det är därför enligt författarna viktigt att forskaren försäkrar sig om att deltagaren känner sig trygg i intervjusituationen. Eftersom en garanti inte kunde ges över att informationen som lämnades av informanten inte kunde bli synlig på något sätt lades stor fokus på att få informanterna att förstå det. Därför skrevs ett stycke om detta med i informationsbrevet (se bilaga 2) som informanten kunde ta del av innan intervjun. Där fick informanten veta att full anonymitet inte kunde garanteras. När intervjun sedan påbörjades sammanfattades informationsbrevet återigen för att säkerställa att deltagarna förstätt vad deltagande i studien innebär. Därefter skickades också en samtyckesförfrågan där informanterna fick visa sitt samtycke

skriftligen över Messenger. Deltagarna gavs sedan möjlighet att ställa frågor till författarna innan intervjun påbörjades. Intervjuerna genomfördes av båda författarna tillsammans och rimliga svarsalternativ och uppföljningsfrågor diskuterades tillsammans fram under intervjuens gång. Efter varje intervju skrevs allt material över i ett samlat dokument för att sedan analyseras.

#### **4.4 Dataanalys**

För att analysera textmaterialet från intervjuerna användes kvalitativ innehållsanalys. En innehållsanalys är enligt Bryman (2011) ett sätt att bryta ned information från textmaterial som samlats in till något som går att kategorisera och därmed analysera. Enligt Graneheim och Lundman (2004) kan hela intervjutexten ses som en analysenhet. Denna analysenhet ska sedan sorteras in i innehållsområden och delas upp i meningsbärande enheter. En meningsbärande enhet handlar enligt författarna om ord, meningar och stycken som är relaterade till varandra genom deras innehåll och kontext. Meningsbärande enheter från samtliga intervjuer identifierades i detta fall av båda författarna tillsammans.

Därefter ska de meningsbärande enheterna kondenseras, detta innebär en process där texten förkortas utan att kärnan i texten försvinner. Sedan abstraheras de kondenserade meningsbärande enheterna vilket innebär att de görs om i koder, kategorier och teman. En kod kan beskrivas som en etikett på en meningsbärande enhet som kan sättas på exempelvis händelser eller objekt och brukar förstås i ett sammanhang snarare än för sig självt. Koderna jämförs baserat på likheter och skillnader och sorteras därefter in i olika kategorier och underteman. Att skapa kategorier och underteman kan ses som kärnan i kvalitativ innehållsanalys. En kategori är en samling av koder som har någonting gemensamt och innebär huvudsakligen ett beskrivande innehåll av texten. Slutligen formuleras teman utifrån den underliggande meningen i kategorierna (Graneheim & Lundman, 2004). De identifierade meningsbärande enheterna kondenserades och tilldelades olika koder. Koderna sammanlänkades och jämfördes och bildade tillslut kategorier. Även kategorierna jämfördes och länkades samman för att bilda underteman. De underteman som bildades var kommunikation, personliga egenskaper, känslor, omgivningen samt att passa in. Dessa underteman skapade slutligen två teman, vilka var samhörighet och självbild. Se tabell 1 för exempel på hur textmaterialet kondenserades, tilldelades koder, kategorier, underteman och teman.

**Tabell 1.** Exempel på hur kodningsprocessen gått till.

Meningsbärande enhet	Kondensering	Kod	Kategori	Underteman	Tema
Det handlar väl mycket om hur jag levt sen barnben. Jag har fått teckenspråk som nummer ett då mina föräldrar ville ge mig ett språk som jag behärskar fullt ut	Jag är uppvuxen med teckenspråk då mina föräldrar ville ge mig ett språk jag behärskar fullt ut.	Uppväxt	Förutsättningar	Kommunikation	Självbild
Jag blir ju inte den första de vill umgås med när de ser att jag har tolkar på föreläsningar. Jag blir också lite osäker på hur jag ska agera i situationer	Jag är inte den första de vill umgås med när de ser att jag har tolk. Jag blir osäker på hur jag ska agera.	Utanförskap Osäkerhet	Negativa känslor	Känslor	Självbild
Jag är väldigt driven som person och mycket social som gillar att prata med folk. Jag gillar att ta beslut och se till att saker genomförs	Jag är väldigt driven. Jag är social och gillar att prata med folk. Jag tycker om att ta beslut och se till att saker genomförs.	Driven Social	Positiva egenskaper	Personliga egenskaper	Självbild
Om jag är med döva tecknar vi fullt ut. Är jag med hörselskadade tecknar och pratar vi samtidigt och om jag är med hörande brukar vi prata men då kräver jag att personen talar tydligt men om jag inte förstår läser jag på läpparna	Är jag med döva tecknar vi. Är jag med hörselskadade tecknar och pratar vi samtidigt. Är jag med hörande pratar vi, men då behöver samtalspartnern tala tydligt, och förstår jag inte läser jag på läpparna.	Anpassning  Kommunikationsstrategier	Kommunikationssätt  Strategier för kommunikation	Kommunikation	Samhörighet
De andra brukar faktiskt ta det jättebra och har förståelse för det. De anpassar sig och upprepar sig vid behov	Andra brukar ta det jättebra och har förståelse. De anpassar sig och upprepar vid behov.	Omgivningens reaktioner Omgivningens anpassning	Anpassning	Omgivningen	Samhörighet
Jag skulle säga att jag är mittemellan ungefär, i döv världen vet alla vem alla är, det är bara på teckenspråk som talas, jag hänger inte så mycket i döv världen nu för tiden, i förr gjorde jag det mycket men nu har jag tröttnat på döv kulturen..	Jag är mittemellan. I döv världen vet alla vilka alla är och bara teckenspråk används. Jag hänger inte i döv världen så mycket numera då jag tröttnat på döv kulturen.	Mittemellan  Döv världen  Hörande kulturen	Tillhörighet	Passa in	Samhörighet

## 4.5 Etiska överväganden

Enligt Bryman (2011) finns fyra etiska riktlinjer att ha i åtanke när en studie ska genomföras, dessa är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet. Sammanfattningsvis handlar dessa fyra krav om att informanten har rätt att få ta del av all information som rör dennes deltagande samt studiens syfte och själva besluta över sin medverkan i studien. Ett informationsbrev (se bilaga 2) till informanterna skapades för att de skulle få den information de behövde innan beslut om deltagande i studien. All information som samlas in från en deltagare ska enligt Bryman (2011) behandlas med hög grad av konfidentialitet och får enligt författaren endast användas för ändamålet med studien. Informanterna fick i denna studie ta del av all information som rörde studiens syfte, tillvägagångssätt och deras rättigheter. Dels i form av ett skriftligt informationsbrev (se bilaga 2), samt i form av en sammanfattning av informationsbrevet innan intervjun påbörjades. Informanterna informerades då om att de själva har rätt att bestämma över sitt deltagande samt att de har rätt att avsluta sitt deltagande när som helst. I informationsbrevet informerades också om det faktum att då intervjuerna genomförs över internet, kunde inte full anonymitet garanteras. Informationen som samlades in avidentifierades, och i dokumentet med det samlade materialet från intervjuerna nämndes inga namn eller andra personuppgifter.

Vid studier som genomförs via internet kan extra åtgärder behöva tas för att försäkra sig om att informanterna är fullständigt anonyma, detta gäller framför allt när de ämnen som tas upp i studien och i intervjuerna kan upplevas som känsliga (Fox, Murray, och Warm, 2003). Forskarna har ett ansvar att se till att all data behandlas konfidentiellt och att informanternas integritet bibehålls genom hela processen. Som med alla undersökningar gäller det också enligt Fox et al. (2003) att skydda informationen som erhållits i intervjuerna så att den inte finns tillgänglig för någon utomstående. För att öka anonymiteten i denna studie genomfördes samtliga intervjuer med hjälp av funktionen "hemliga konversationer" i Messenger.

Lavrakas (2008) beskriver att det inte finns någon standarddefinition för vad som räknas som ett känsligt ämne. Ämnen som exempelvis kan upplevas som inkräktande eller negativa beskrivs av författaren som känsliga ämnen. I intervjufrågorna för denna studie förekommer vissa ämnen som kan uppfattas som känsliga, exempelvis frågor som rör individens identitetstillhörighet. De frågor som ansågs vara av lite mer känslig karaktär ställdes i slutet av intervjun, exempelvis frågor om vilken kultur informanterna kände sig närmast. De frågor som var av en mer allmän karaktär, såsom vilken sysselsättning informanterna hade, ställdes i början. Detta för att bygga upp ett förtroende mellan informanterna och intervjuarna och för att skapa en bra grund för ett fortsatt samtal.



#### **4.6 Tillförlitlighet i en kvalitativ studie**

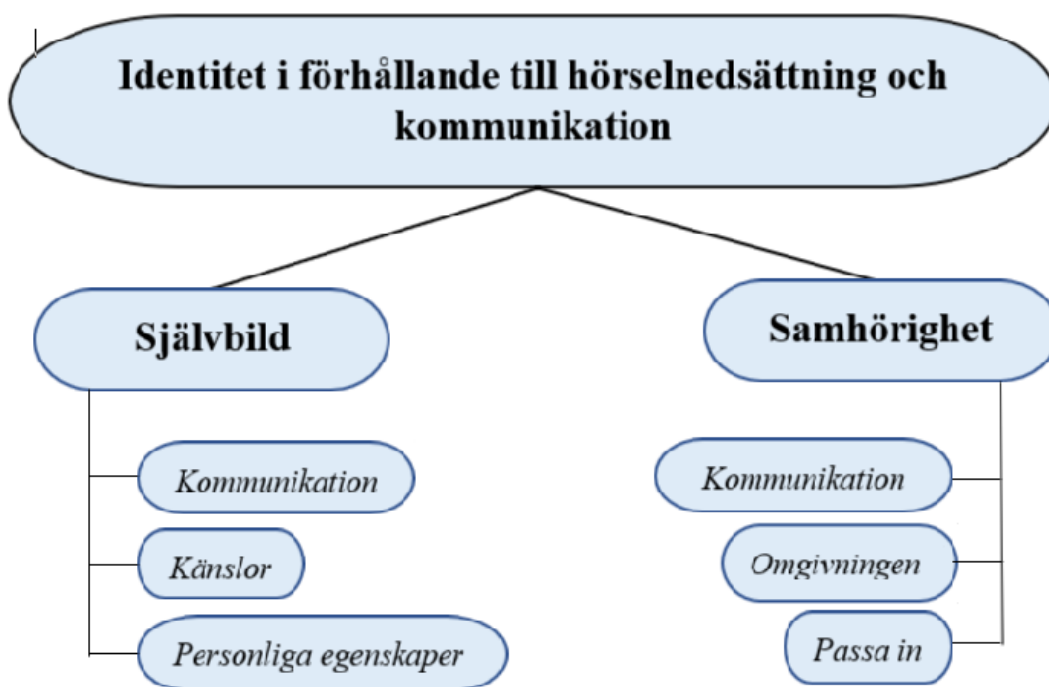
Det är av stor vikt att forskningsresultat är så tillförlitligt som möjligt (Graneheim & Lundman, 2004). Det finns olika sätt att försäkra sig om detta, och dessa skiljer sig lite mellan kvalitativ och kvantitativ forskning. I kvantitativ forskning pratar man om validitet och reliabilitet, alltså att studien dels ska gå att replikera och dels att man i studien mäter det man faktiskt vill mäta. I kvalitativ forskning pratar man enligt Graneheim och Lundman (2004) snarare om "Credibility", vilket kan översättas till Trovärdighet, "Dependability", alltså Pålitlighet, "Transferability", alltså Överförbarhet och "Confirmability", med vilket menas ungefär att man kan styrka och konfirmera resultatet. Trovärdighet handlar om att se till att studien utförs enligt den metodik som den är tänkt att göras på. Överförbarhet innebär generalisering, att beskrivningarna ska vara så omfattande att man kan avgöra om de även passar in på andra populationer. Pålitlighet betyder att det ska gå att följa hela processen från början till slut och att styrka och konfirmera handlar om att det ska vara tydligt att forskaren inte försökt påverka resultatet.

#### **4.7 Informanterna**

Informanterna var mellan 19 och 25 år och hade gått eller gick på Riksgymnasiet för döva och hörselskadade. Två av informanterna hade CI på båda öronen och de resterande hade CI på ett öra. Fyra av informanterna beskrev att de använde sitt CI dagligen. En informant använde sitt CI några gånger i veckan på grund av ljudkänslighet och en annan använde sitt CI cirka 40% av tiden. Två av informanterna bodde själva medan de resterande bodde tillsammans med sina familjer. Två av informanterna beskrev att deras familjer inte lärt sig teckenspråk. Tre av informanterna gick vid tidpunkten för intervjuerna på Riksgymnasiet för döva och hörselskadade, en informant gick på universitetet och två arbetade.

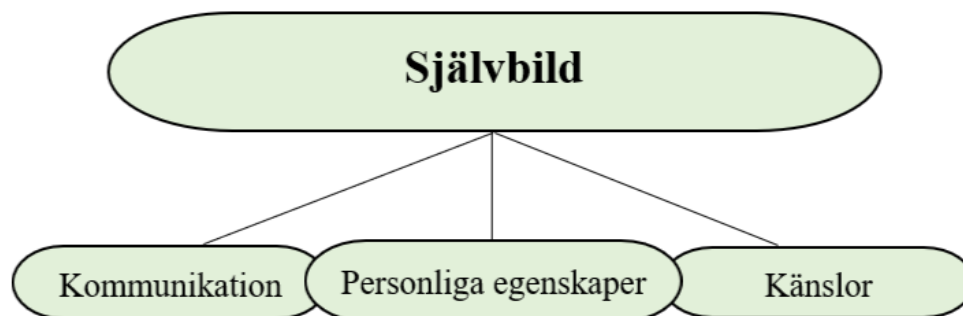
## 5. Resultat

Resultatet är uppbyggt av två teman, vilka är självbild och samhörighet. Varje tema består av underteman och kategorier. Temat självbild är uppbyggt av tre underteman, vilka är kommunikation, känslor och personliga egenskaper. Temat samhörighet är uppbyggt av följande underteman: kommunikation, omgivningen och att passa in. Se figur 1 för en schematisk bild över de teman och underkategorier som resultatet är baserat på. Varje undertema beskrivs med hjälp av citat från de olika intervjuerna. Samtliga informanter hade gått på Riksgymnasiet för döva och hörselskadade och de hade alltså under skoltiden befunnit sig i en hörselanpassad miljö. När intervjuerna genomfördes befann sig informanterna i olika delar av livet, några studerade medan andra arbetade.



**Figur 1.** Schematisk figur över de teman och underteman som resultatet är uppbyggt av.

## 5.1 Självbild



**Figur 2.** Schematisk figur över temat "Självbild" som är uppbyggt av följande underteman: "Kommunikation", "Personliga egenskaper" och "Känslor".

### 5.1.1 Kommunikation

Kommunikationen framstod som en viktig del gällande både informanternas självbild och samhörighet. Självbild och kommunikation upplevdes gå hand i hand för dessa informanter då deras upplevda förutsättningar för kommunikation hade en stor påverkan på deras syn på dem själva. Några informanter beskrev att de är mer bekväma med det kommunikationssätt de lärt sig som barn, såsom en informant beskriver kring teckenspråk:

*"Det handlar väl mycket om hur jag levt sen barnsben. Jag har fått teckenspråk som nummer ett då mina föräldrar ville ge mig ett språk som jag behärskar fullt ut. Jag är mest bekväm i teckenspråk för där sker det inga missförstånd för min del"*

Att ha ett extra kommunikationssätt upplevdes påverka individens självbild positivt då det gav större möjligheter och mer självförtroende.

Teckenspråket ansågs av flera informanter vara det mest hållbara kommunikationssättet, då de fortfarande kunde använda teckenspråk om några problem skulle uppstå med individens CI. Vissa hade föräldrar som lärt sig teckenspråk och lärt informanten ett språk som de kan behärska. Andra beskrev att familjemedlemmar inte lärt sig teckenspråk, vilket upplevdes påfrestande. Detta belyses av följande citat:

*"Min mamma och syster kan teckenspråk rätt så bra medan min pappa, storebror och lillebror kan väldigt lite. Jag upplever det som jobbigt, då jag inte hör ibland och hänger inte med. Men jag har accepterat läget, det är inte så mycket jag kan göra"*

Informanterna beskrev också de begränsningar i kommunikationen som de upplevde sig ha till följd av att ha ett CI. Dessa begränsningar rörde bland annat att sortera

bland ljud och svårigheter att följa med i samtal när flera pratar samtidigt. Att opereras med CI innebär inte att man får normal hörsel, och för många innebär det att kommunikationen behöver anpassas för att personen med CI ska kunna delta. En informant beskrev detta:

*“Jag tycker det är väldigt viktigt att belysa att man INTE blir hörande med ett CI vilket många tror att det är. Det är verkligen inte så för CI har ej förmågan att sortera bort det man inte vill höra”*

Vissa beskrev också en rädsla för att missförstånd skulle uppstå om de använde talat språk, och att de därför föredrog att använda teckenspråk. De beskrev också att de fått förmågan att kunna anpassa sin kommunikation utifrån vem de samtalar med. De växlar mellan talat språk och teckenspråk samt tillämpar läppavläsning och kommunikationsstrategier. De beskriver kombinerade kommunikationssätt som någonting positivt vilket beskrivs i följande citat:

*“Det skadar inte att kunna ett till språk, det gynnar snarare sagt. Skönt att ha extra stöd (...) I alla fall använda teckenspråk minst som stöd när det inte går att använda CI men kan man teckenspråket bra så är det bara bonus”*

En informant beskrev känslan av att dessa begränsningar som uppstår i kommunikationssituationer påverkar hennes självbild. Att hon ser på sig själv som mindre värd och besvärlig när kommunikationen inte fortlöper som den ska på grund av hennes hörselsituation.

### **5.1.2 Känslor**

Informanterna beskrev både positiva och negativa känslor angående sig själva i relation till sina CI. Att dessa känslor påverkat deras bild av sig själva beskrevs på ett eller annat sätt i samtliga intervjuer. Flera av informanterna upplevde känslor av tacksamhet gentemot sitt CI. De berättade att det är tack vara sina CI de är vilka de är idag. De beskrev att de inte skulle haft de vänner de har idag om det inte vore för deras CI. De beskrev också en tacksamhet över att kunna höra och ta del av samhället på ett sätt som de inte skulle kunna göra utan sitt CI.

Informanterna beskrev också känslor av osäkerhet och ledsenhet gällande upplevelsen av att andra ser på dem som annorlunda på grund av att de har ett CI. De upplevde att de själva blev osäkra i situationer där andra inte tar hänsyn till att de har en hörselnedsättning och CI.

*“Jag blir ju inte den första de vill umgås med när de ser att jag har tolkar på föreläsningar. Jag blir också lite osäker på hur jag ska agera i situationer”*

Några av informanterna beskrev också en känsla av utanförskap och ensamhet i situationer där andra inte förstår eller tar hänsyn till deras hörselnedsättning. De beskrev att denna utanförkänsla blir påtaglig när de inte hör vad som sägs och att känslan av att vara annorlunda påverkar känslan av utanförskap, vilket en informant berättar:

*“Det är väldigt svårt att knyta band med någon annan då det har blivit grupperingar i klassen. Jag blir ju inte den första de vill umgås med...”*

En annan informant beskrev en känsla av ledsamhet över att vara utstött i sin klass. Informanten, som går i en klass med bara döva elever, beskrev att hon tror att det beror på att hon hör och pratar och att de andra i klassen är avundsjuka på detta, vilket beskrivs i följande citat:

*“Det är inte kul att vara utstött i klassen bara för att man hör och pratar. Det beror nog på avundsjuka skulle jag tro. De vill nog själva också kunna höra och känna sig delaktiga i samhället”*

### **5.1.3 Personliga egenskaper**

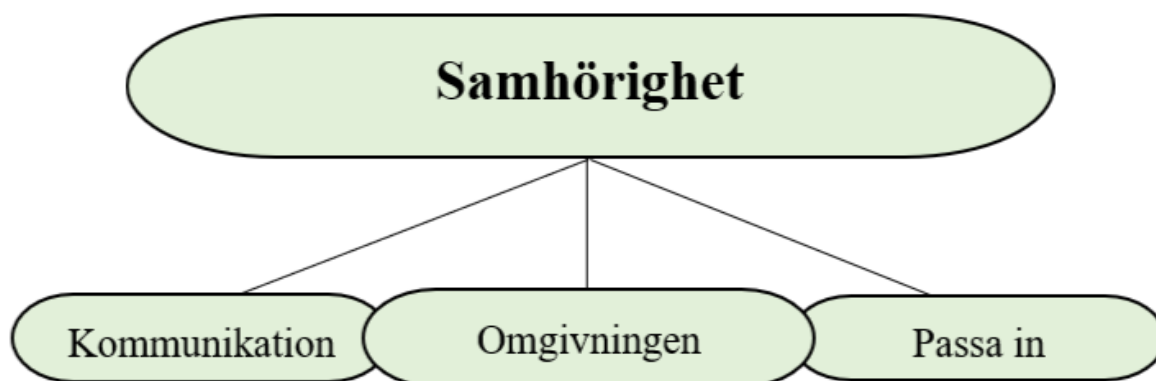
De flesta informanter såg på sig själva i positiv anda och beskrev sig själva med ord som "glad", "social" och "trevlig", de hade med andra ord generellt en positiv självbild när det kom till vilka de var som personer. Detta belyses med följande citat:

*“Jag är väldigt driven som person och mycket social som gillar att prata med folk. Jag gillar att ta beslut och se till att saker genomförs”*

Flera informanter beskrev att de tror att deras identitet är annorlunda hemma och på fritiden jämfört med i skolan. De berättade att de tror att andra i skolan skulle beskriva dem som mer tystlåtna och tillbakadragna, vilket de menade inte stämmer överens med den bild de har av sig själva, eller vem de är i andra sammanhang.

*“Men om man tänker på min klass så är jag mycket mer reserverad där jämfört med min familj. Men om man tänker på mina kompisar i skolan utanför klassrummet så är jag mer extrovert och öppen där jämfört med min familj”*

## 5.2 Samhörighet



**Figur 2.** Schematisk figur över temat "Samhörighet" som är uppbyggt av följande underteman: "Kommunikation", "Omgivningen" och "Passa in"

### 5.2.1 Kommunikation

Samhörighet och tillhörighet kom fram som centrala delar i informanternas berättelser. Det föreföll viktigt med samhörighet till andra och till olika grupper. Informanterna beskrev det som viktigt för samhörigheten att man kan tala samma språk, att man kan kommunicera.

Flera av informanterna beskrev svårigheter med kommunikationen då vissa människor i omgivningen inte anpassar sig till dem. De flesta av informanterna har svårt att uppfatta enbart tal och det kräver stor ansträngning. En informant beskrev att föräldrarna inte velat lära sig teckenspråk utan vill att hon ska använda talat språk istället. Detta upplevdes vara en sak som påverkade hennes känsla av samhörighet till sin familj, då det faktum att hon inte kunde prata teckenspråk hemma ledde till kommunikationsbarriärer. Samtliga informanter berättade att de anpassar sitt kommunikationssätt till situationen. De använder tal med personer som inte kan teckenspråk, teckenspråk med personer som är döva och kan också använda en blandning av teckenspråk och tal med personer som kanske kan båda kommunikationssätten. Detta upplevdes påverka känslan av samhörighet positivt då de genom sin språkflexibilitet kunde känna tillhörighet i flera sammanhang, både med de som använde teckenspråk och de som använde talat språk. Exempel på detta beskrivs i följande citat:

*"... Jag använder mycket teckenspråk men det har dock ändrats en hel del sen jag började på universitetet. Men skulle jag välja så tar jag teckenspråk framför tal. Men samtidigt så använder jag tal/hörsel med min familj och jobb och universitet"*

Att kunna anpassa sitt kommunikationssätt utifrån miljö och samtalspartner var någonting som alla informanter sade sig göra. De berättade att när de umgås med hörande talar de, när de umgås med döva tecknar de och när de umgås med andra

med en hörselnedsättning använder de bland annat stödtecken eller pratar och tecknar samtidigt. Denna förmåga att anpassa sitt kommunikationssätt genomsyrade alla intervjuer. Förmågan att anpassa sitt kommunikationssätt sågs alltså av informanterna som en stor fördel.

Flera av informanterna beskrev att de använder kommunikationsstrategier för att underlätta kommunikation med enbart tal, vilket detta citat belyser:

*“Om jag är med döva tecknar vi fullt ut. Är jag med hörselskadade tecknar och pratar vi samtidigt och om jag är med hörande brukar vi prata men då kräver jag att personen talar tydligt men om jag inte förstår läser jag på läpparna”*

Alla sex informanter uttryckte en upplevelse av att deras CI underlättar kommunikationen i någon grad, och att det är positivt att både kunna använda hörseln och teckenspråk för att kommunicera. En informant påpekade till exempel fördelen i att kunna bestämma när hon vill höra eller inte höra. Överlag uttryckte informanterna en väldigt positiv inställning till sina CI, och en tacksamhet över att de blivit opererade.

*“Den (CI) är min bästa kompis i alla lägen. Fantastiskt hjälpmedel, som förvånar många andra att jag hör så pass bra. Det gör mig glad att veta att den fungerar som den ska göra”*

## **5.2.2 Omgivningen**

En annan faktor som verkade vara viktig för att uppleva samhörighet var omgivningens förståelse och stöd, att omgivningen betar sig på ett sätt som är inkluderande för personer med hörselnedsättning och CI. Detta går delvis hand i hand med att omgivningen gör vad de kan för att underlätta kommunikationen med personerna. Flera av informanterna beskrev en oförståelse och okunnighet från vissa i den hörande omgivningen om hörselnedsättning och dövhet, och berättade om händelser där detta uppvisats. En informant berättade till exempel om att en hörande person blev upprörd när hon missförstod personen, och sa att informanten inte hör någonting eller kan någonting, vilket hon blev arg och ledsen av. Liknande upplevelser beskrivs bland annat i följande citat:

*“... ibland får man ju stöta på dålig attityd... Det finns de som himlar med ögonen om man frågar va? Två gånger. Det kan vara jobbigt för jag kan inte rå för min hörselnedsättning men de hörande kan upprepa det tydligare om de vill. Men jag har bara träffat två såna kollegor under hela mitt arbetsliv än så länge. De andra brukar faktiskt ta det jättebra och har förståelse för det. De anpassar sig och upprepar sig vid behov”*

En annan informant berättade att många i den hörande världen är förstående och försöker anpassa sig till dem så gott det går, samt att många reagerar med intresse och nyfikenhet mot CI. Detta upplevdes öka känslan av tillhörighet.

*“De brukar inte reagera så mycket, det finns ju tusentals personer som lever med hörselnedsättning. När jag berättar att jag har CI och de verkligen förstått vad det är? Då brukar de reagera ganska rejält men samtidigt som de tycker det är så himla häftigt. Att teknologi kan göra så mycket”*

Flera av informanterna beskrev att omgivningen också hjälper till att anpassa sig och sin kommunikation efter individernas hörselnedsättning. Detta verkade vara viktigt för samhörigheten då individerna uttryckte att de känner sig mer inkluderade i samtalet när andra hjälper till. Omgivningens anpassning belyses i följande citat:

*“... min familj kan teckenspråk men alla ligger ju på olika nivåer. Så om jag inte har CI så krävs det ofta att jag får tala och de får teckna tillbaka men när jag har implantatet på så blir det tal med lite inslag av stödtecken ifall jag skulle missa något...”*

### **5.2.3 Passa in**

Ytterligare en viktig faktor för samhörighet som återkom under intervjuerna var umgänge och att passa in. Informanterna beskriver det som att det faktum att de hör något, men inte är normalhörande påverkar deras känsla av tillhörighet. Det påverkar även vilka de umgås med och var de känner att de passar in någonstans. I samtliga intervjuer nämndes döv världen och den hörande världen. För flera informanter verkade det finnas en ambivalens kring tillhörighet, en känsla av att vara mittemellan döv världen och den hörande världen samt en känsla av tillhörighet i båda världarna.

*“Jag skulle säga att jag är mitten av båda delarna. Kan nog bero på att jag är uppvuxen i en hörande familj och släkt, så där fanns ingen döv kultur förrän jag började skolan, där fick man veta att det finns kulturer att välja på. Finns vissa som är väldigt strikta med att stödja dövas kultur, sådan är jag inte. Jag stödjer inget av det, jag finns bara mitten av dövas och hörandes kultur. För vi hörselskadade har ingen egen kategori, vi får ofta välja var vi vill luta mot”*

Informanterna beskrev alltså en känsla av tillhörighet till både den hörande och den döva världen, och såg det som en fördel. En informant beskrev att hon kan hoppa mellan världarna när hon vill. Andra informanter beskrev att de inte känner tillhörighet i någon av världarna. De menade att man som person med hörselnedsättning inte kan tillhöra den hörande världen fullt ut då man inte hör lika bra som de hörande. Samtidigt som de som har hörselnedsättning inte heller kan tillhöra de dövas värld eftersom de inte känner att de har rätt till det.



*“Vi hänger inte alltid med vad de säger. Vi kan känna oss lite utanför. Vissa hörande kan bli irriterade när man säger ”va” för många gånger och då känner vi oss lite ledsna, både för att vi inte kan hänga med men också för att vi har stört dem. Det är vårt fel att samtalet inte flyter på med våra ”va””*

Några av informanterna uttryckte en uppfattning om att det hos vissa i döv världen och dövkulturen finns en stark känsla av grupptillhörighet, och att de som opereras med CI inte ses som döva och därmed inte får tillhöra dövkulturen eftersom de hör ljud och kanske inte enbart använder teckenspråk.

*“Jag skulle säga att jag är mittemellan ungefär, i döv världen vet alla vem alla är, det är bara på teckenspråk som talas, jag hänger inte så mycket i döv världen nu för tiden, i förr gjorde jag det mycket men nu har jag tröttnat på dövkulturen och gillar lite mer hörande kulturen”*

En informant berättade om en syn på den hörande världen som bekvämare att tillhöra eftersom man kan vara mer anonym där, till skillnad från döv världen där alla känner alla.

*“...alla vet inte vem alla är som det är i döv världen och det är inte så mycket falska rykten som finns i döv världen, alla pratar skit bakom allas rygg i döv världen, men därför jag gillar lite mer hörande kulturen“*

En informant beskrev det som att hennes sanna identitet kom fram i och med skolan, med andra döva och hörselskadade, då hon växt upp i en hörande kultur och inte levtt i en dövkultur innan. Hon uttryckte det som att hon varit en annan person fram till gymnasiet och att gymnasietiden förändrade henne och att hon upptäckte nya sidor av sig själv. Samma informant beskrev också att hennes sanna identitet finns på jobbet, där det också finns andra som är döva eller har hörselnedsättning och därmed pratar teckenspråk.

*“Jag har ärligt talat aldrig tänkt på min egen identitet. Vilken värld tillhör jag till mest och inte. Men ja, min sanna jag finns endast på jobbet. Där finns andra som förstår en, men jag har aldrig sagt att jag är döv. Utan alla har sett mig som hörande tills de fick reda på att jag var hörselskadad”*

Flera av informanterna påpekade att deras CI är en del av deras identitet, men att hjälpmedlet inte definierar dem. Detta förmedlas i följande citat:

*“Det är delvis CI som gjort mig till den jag är idag. Det är CI som fått mig att höra, som fått mig att känna mer delaktig i samhället”*

## 6. Diskussion

### 6.1 Resultatdiskussion

Det faktum att samtliga individer hade gått på Riksgymnasiet för döva och hörselskadade framkom som viktigt för utvecklingen av informanternas "sanna identitet". De beskrev att det var där de fick veta mer om dövulturen. Detta skulle kunna beskrivas med hjälp av den sociala identitetsteorin (Hogg et al., 1995) där utvecklingen av en identitet beskrivs ske utifrån vilken grupp individen befinner sig i. Informanterna kan ha känt en större samhörighet i skolan, där det fanns jämnåriga som delade erfarenheten av att ha en hörselnedsättning. Enligt den sociala identitetsteorin (Hogg et al., 1995) påverkar alltså gruppen individens beteenden och åsikter om vad som är normativt. Detta är kanske någonting dessa individer upplevde när de började på en skola för personer med hörselnedsättning och dövhet. De kanske påverkas av gruppen och de normer som finns inom gruppen, och utvecklar sin identitet utifrån detta.

En annan förklaring till individernas beskrivningar av att identiteten förändras utifrån vilka de umgås med kan vara identitetsteorin (Hogg et al., 1995). Det faktum att de hemma är på ett visst sätt och i skolan på ett annat, kan ha att göra med vilka roller de tar sig an i samhället. Detta beskrivs av identitetsteorin (Hogg et al., 1995) som innebär att individens roller påverkar beteendet.

Även Rich et al. (2013) beskriver att de flesta ungdomar med CI dels genomgår en identitetsutveckling som vilken annan ungdom som helst, men att denna utveckling också påverkas av det faktum att de har CI och inte befinner sig i varken den hörande världen eller den döva världen. Detta var någonting som kunde anas även i denna studie, då flera av informanterna beskrev att deras identitet hade påverkats mycket av att ha haft CI i skolan, eftersom de inte känt att de tillhörde någon av världarna fullt ut.

Den teoretiska utgångspunkt som denna studie utgick från var att det enligt Glickman & Carey (1993) finns fyra olika typer av kulturella identiteter som döva individer kan utveckla, *kulturellt hörande*, *kulturellt marginell*, *immersion* och *bikulturell* identitet. Genom de intervjuer som genomförts i denna studie framkommer att informanterna verkar uppleva just detta, och ser sig tillhöra någon av de nämnda identiteterna.

Några av informanterna beskrev att de tillhör båda världarna, att de har dels en hörande och dels en "döv" identitet, alltså en *bikulturell* identitet. Den hörande identiteten verkade då vara framträdande framför allt tillsammans med hörande personer, hos flera av informanterna var dessa exempelvis familjen. Den "döva" identiteten verkade vara som mest betydande i sällskap med andra personer som hade hörselnedsättning eller dövhet, samt med personer som också hade CI. Dessa

informeranter hade växt upp i hörande familjer men hade ofta en eller flera familjemedlemmar som kunde teckenspråk på olika nivåer.

Det fanns hos vissa informanter en känsla av att inte tillhöra någon av världarna, alltså *kulturellt marginell* identitet. Precis som (Glickman & Carey, 1993) beskriver i sin artikel verkade detta framför allt gälla dem som växt upp med hörande föräldrar. Dessa individer hade inte växt upp med teckenspråk och stöttning i att även få utveckla en dövidentitet utan snarare en viss press hemifrån att behöva tillhöra den hörande världen. Dessa informanter beskrev det som att deras föräldrars attityd var att de skulle tillhöra den hörande världen.

Att ha en *kulturellt hörande identitet* innebär bland annat att man ser hörselnedsättning och dövhet som en negativ funktionsnedsättning och hörande världen som det mest normala. För några av informanterna verkade det finnas en uppfattning att vissa personer i dövvärlden vill utesluta de som har CI eftersom dessa personer anser att personer med CI inte är döva på riktigt. Denna upplevelse bekräftas av Chapman och Dammeyer (2017), som beskriver att döva personer utan CI oftare upplever kulturella skillnader mellan sig själva och CI-bärare än vad CI-bärare gör. Det verkade emellertid inte hos någon av informanterna finnas en uppfattning att dövhet eller hörselnedsättning är en negativ funktionsnedsättning eller att den hörande världen är mer normal än dövvärlden. Om det fanns sådana tendenser, verkade det snarare vara ur perspektivet att de själva upplevde sig ha blivit stigmatiserade av den hörande världen på grund av sin hörselsituation. Vissa av informanterna beskrev en positiv inställning till den hörande världen bättre eftersom de upplevde att den är mer anonym och att det förekommer mindre "skitsnack" där. Detta skulle kunna ses som att även dessa informanter har en bikulturell identitet, men att den lutar mer åt den hörande kulturen, snarare än att de har en kulturellt hörande identitet.

Hos vissa informanter som växt upp i en hörande familj men senare gått i skolan tillsammans med andra döva och hörselskadade verkade det finnas en upplevelse av att utvecklingen av deras "sanna" identitet inte börjat förrän i skolan där de fått träffa andra som de kände tillhörighet med. Dessa informanter beskrev det som att det i och med bland annat teckenspråket öppnats en ny värld och att de kände starkast tillhörighet till människor som också var döva eller hade hörselnedsättning och också pratade teckenspråk. Chapman och Dammeyer (2017) beskriver på ett liknande sätt att det verkar vara viktigt för personer med CI att få ha kontakt med andra döva och med teckenspråk, framförallt för den sociala utvecklingen. Informanterna som upplevde detta hade flest människor i den nära omgivningen som också kunde teckenspråk och var döva eller hörselskadade. Informanterna i fråga verkade dock inte se på hörande människor med förakt eller tycka att dövvärlden ska vara exklusiv enbart för de som är döva utan verkade snarare ha en mer öppen syn på det hela. Att dövkulturen och teckenspråket behövs och är viktiga men att de som får tillhöra dövkulturen inte uteslutande behöver vara helt döva. Så dessa informanter kan

kanske snarare än en *immersionsidentitet* anses ha en *bikulturell identitet* som lutar något starkare åt dövulturen.

Ingen av informanterna beskrev uttryckligen att de upplevde en självmedvetenhet på grund av sitt CI, till skillnad från vad Punch och Hyde (2011) kom fram till i sin studie. Däremot kan det finnas en sådan underliggande känsla hos vissa av informanterna, exempelvis i den bemärkelse att flera av dem inte berättar om sitt CI för andra människor direkt utan väntar tills de lär känna personen bättre.

I studien av Rich et al. (2013) berodde självuppfattningen hos ungdomarna med CI till stor del på hur deras föräldrar och familj såg på dem. Om de sågs på som hörande hemma var det större sannolikhet att de upplevde sig själva ha en mer hörande identitet och tvärtom. Detta sågs även i denna studie, även om ingen informant identifierades som verkade ha en helt hörande identitet utan samtliga verkade vara mer eller mindre bikulturella.

Enligt Rich et al. (2013) påverkade CI hur väl det fungerade för ungdomarna i skolan, framför allt när det gällde kommunikationen mellan dem och deras lärare och mellan dem och klasskamraterna. Detta är något som delvis kunde ses i denna studie, men som till största delen verkar bero på hur väl skolan, lärarna och klasskamraterna är anpassade till en person med hörselsvårigheter. Den informant som studerade på universitet hade upplevt stora svårigheter medan de som vid tidpunkten för intervjun gick på Riksgymnasiet för döva och hörselskadade knappt upplevde några problem alls. På samma sätt verkade kommunikationen med vänner fungera bättre om vännerna kunde teckenspråk eller kunde anpassa sig till personen med CI.

Kommunikationen verkade därmed ha stor betydelse för hur informanterna i denna studie uppfattade sig själva. Flera av informanterna beskrev det just som att "eftersom jag kan både tal och teckenspråk kan jag tillhöra båda världarna och hoppa mellan världarna", vilket också Hyde och Punch (2011) beskriver.

Chapman och Dammeyer (2017) beskriver att ju mer åt det döva hållet personer med CI identifierar sig, i desto högre utsträckning kan de uppleva diskriminering från den hörande omvärlden. I denna studie kan inga sådana slutsatser dras, även om flera av informanterna berättade att de upplevt diskriminering från den hörande världen i form av exempelvis nedlåtande kommentarer eller beteenden. Det går alltså inte att säga huruvida denna studies resultat stämmer överens med det Chapman och Dammeyer (2017) kom fram till.

## **6.2 Metoddiskussion**

Urvalsmetoden som användes var målstyrt urval. Detta gjorde att individerna som hittades var relativt lika varandra. Samtliga informanter hade gått på riksgymnasiet för döva och hörselskadade under sin gymnasietid. Denna skola är hörselanpassad

och många av lärarna kan prata teckenspråk. Samtliga var också kvinnor. Med detta sagt kan urvalets representativitet diskuteras. Huruvida denna urvalsgrupps erfarenheter stämmer överens med övriga populationens går med hjälp av denna studies resultat inte att säga någonting om. Detta är någonting som skulle vara intressant i framtida studier för att se hur det ser ut för män och för individer som gått integrerad skolgång.

Antalet informanter som krävs för en kvalitativ studie beror enligt Kvale och Brinkmann (2014) på hur många som behövs för att besvara det studien vill ta reda på. Om antalet informanter är för litet går det inte att göra några generaliseringar eller att undersöka skillnader mellan grupper. Är antalet för stort blir det svårt att gå in på djupet när intervjuerna ska analyseras (Kvale & Brinkmann, 2014). Det fanns en del svårigheter i att hitta individer som ville delta i denna studie, men tillslut hittades sex stycken kvinnor. Sex informanter är kanske i det minsta laget, och försök gjordes för att hitta flera. Dock kunde inte fler informanter hittas inom ramen för denna uppsats, och fokuset fick då läggas på de deltagare som faktiskt ville delta. Om fler informanter hade hittats hade mer material kunnat samlas in, och därmed hade fler synvinklar kunnat tas med. Detta hade varit positivt eftersom det hade kunnat leda till ett bredare perspektiv på studiens frågeställningar. Däremot var den information som samlades in från informanterna på många sätt liknande varandra, informanterna hade ofta liknande svar på de frågeställningar denna studie hade. Det går dock inte att göra några egentliga generaliseringar med så få informanter.

En intervju beräknades ta ungefär en timma vilket deltagarna informerades om. Dock visade det sig under intervjuerna att en timma var något för lite, då många intervjuer tenderade att dra ut på tiden i och med att alla frågor och svar skulle skrivas ner. Under de första intervjuerna upptäcktes också en del frågor som var lätta att missuppfatta. Det hade kanske därför varit bra att genomföra en pilotintervju innan, dels för att se hur lång tid en intervju tar, och dels för att se om frågorna i intervjuguiden fungerade som tänkt. Hade detta gjorts hade kanske de inkluderade intervjuerna blivit ännu bättre. Dock hade studien ett begränsat antal informanter, och dessa informanters intervjuer togs vara på till denna studies ändamål. En pilotintervju valdes också bort på grund av att tiden för denna uppsats inte tillät en sådan att genomföras.

Enligt Kvale och Brinkmann (2014) är det vanligt att göra en intervjuguide för att ge intervjun en struktur. Ett sätt att göra detta på är att skapa teman för vad som ska undersökas i intervjun. Om man gör på detta sätt eller mer strikt med en viss fråga i en viss ordning beror enligt Kvale och Brinkmann (2014) på den enskilda studien. Om intervjun genomförs efter teman och mindre strikt är det större chans att informanten ger spontana svar. I denna studies intervjuguide användes övergripande teman eller områden där frågorna ställdes beroende på vart de passade in i konversationen. Om personen exempelvis besvarade en fråga som handlade om fritidsaktiviteter, kunde det sedan på ett naturligt sätt ledas in på hur

kommunikationen fungerade på fritiden. Med detta sagt var det positivt att ha dessa övergripande områden och inte en fast struktur på frågor som skulle ställas i en viss ordning, eftersom det antagligen blivit mer "styligt" och det hade kanske inte blivit samma flyt i konversationen.

Insamlingsmetoden i denna studie var synkrona onlineintervjuer. Denna insamlingsmetod är enligt Kvale och Brinkmann (2014) relativt ny och används idag allt mer. Trots att metoden är förhållandevis outforskad valdes den ur en tillgänglighetssynpunkt då samtliga informanter påpekade att intervjuer över internet var det bästa tillvägagångssättet för dem. Onlineintervjuer är enligt Hewson och Laurent (2008) en bra metod att använda av flera anledningar. Kostnads- och tidseffektivitet är en sådan anledning. Med onlineintervjuer kan exempelvis kostnaderna för att genomföra studien, för forskarnas tid och för material minskas. Dessutom erbjuder internet en stor geografisk möjlighet, vilket gör att man kan få större urval med större bredd, vilket främst är en fördel när man ska göra kvantitativa undersökningar.

Att anonymiteten och den upplevda integriteten kan bli hög är en annan orsak till varför onlineintervjuer är bra (Hewson & Laurent, 2008). Intervjupersonerna kan exempelvis sitta vid datorn i sitt eget hem och svara på intervjufrågor. I samband med detta skapas också en hög flexibilitet, då varken forskaren eller intervjupersonerna är lika styrda av var och när intervjun ska genomföras utan båda parterna kan genomföra intervjun i exempelvis sina hem. Att genomföra onlineintervjuer var positivt för denna studie av flera anledningar. För det första sparade det mycket tid, vilket var viktigt eftersom insamlandet av informanter hade dragit ut på tiden. För det andra var det positivt då flera av studiens informanter på grund av sin hörselsituation fann det svårt att vara med på en intervju ansikte mot ansikte. Dessa informanter upplevde sig höra för dåligt för att det skulle fungera. Eftersom vissa av frågorna som ställdes skulle kunna upplevas som känsliga var även detta en anledning till att onlineintervjuer var att föredra framför intervjuer ansikte mot ansikte. Hade en annan insamlingsmetod valts hade dessa informanter kanske inte känt samma trygghet. Många av informanterna hade troligtvis också avböjt att delta i studien om en annan insamlingsmetod valts. För att tillåta dessa kvinnor att komma till tals och få sina erfarenheter berättade valdes alltså onlineintervjuer trots okunskapen och ovanan att genomföra denna typ av intervjuer.

En begränsning i datorstödda intervjuer är enligt Elmholdt (2006) att detta förutsätter att både informanten och forskaren är duktiga på att skriva. Överväganden om huruvida målgruppen har de skriftliga förutsättningar som krävs behöver göras. I detta fall ansågs målgruppen ha en datorvana och en god skrivförmåga. Kvale och Brinkmann (2014) diskuterar dessutom att en nackdel med onlineintervjuer är att det kan vara svårt att få fram detaljrika och omfattande beskrivningar. Intervjusvaren blev förvånansvärt utförliga och välformulerade vilket också bekräftade att en datorvana och skrivförmåga fanns hos dessa individer. Detta var förstås positivt då denna

studies författare gärna ville undersöka identiteten hos informanterna mer djupgående. Det kan diskuteras huruvida ännu mer utförliga svar hade fåtts om intervjuerna hade genomförts ansikte mot ansikte, eftersom flera av informanterna inte kände sig bekväma med det. Då hade kanske den aspekten vägt över, och informanterna hade kanske givit mindre utförliga svar på grund av svårigheter att höra frågorna eller liknande.

Enligt James och Busher (2012) är det viktigt att deltagarna i en studie får all information som de kan tänkas behöva för att kunna samtycka till att delta i studien, dels innan beslut om deltagande tas och även innan intervjun påbörjas. Dock bör man enligt författarna vara medveten om att ett informerat samtycke online kan vara problematiskt då det kan vara lättare att "lura" forskaren över internet. För att undvika att informanterna skulle samtycka till någonting utan att ha tagit del av informationen som skickats till dem upprepades informationen flera gånger innan intervjun påbörjades. Dels fick informanterna ta del av ett informationsbrev några dagar innan intervjun och vid själva intervjutillfället upprepades denna information ännu en gång. Informanterna fick då också möjlighet att ställa frågor till intervjuerna.

Risken med att genomföra dessa intervjuer över internet finns inte tillräckligt med kunskap om även om samtliga intervjuer genomfördes med hjälp av "hemliga konversationer", därför lades stor fokus på att informera deltagarna om detta. Alla deltagare var vuxna människor som verkade vara införstådda med detta.

Materialet som samlades in under intervjuerna analyserades med kvalitativ innehållsanalys. Enligt Bryman (2011) har kvalitativ forskning kritiserats på grund av svårigheter i replikerbarhet. Att tolkningarna som utförs påverkas av forskarens subjektivitet. För att undvika att tolkningarna påverkats av någon subjektivitet hos författarna och för att öka replikerbarheten genomfördes tolkningarna av tre personer, vilka kom fram till en samstämmighet. De tre personer som genomförde tolkningarna var studiens två författare och deras handledare. Resultatet kan alltså stärkas av att analysen genomfördes av tre personer som kom fram till liknande tolkningar av det insamlade materialet. Enligt Bryman (2011) kan man låta andra personer läsa studien för att bedöma kvaliteten, detta är enligt författaren ett sätt att öka pålitligheten av studien. Det faktum att denna studie dels lästes igenom av studiens handledare samt andra personer i författarnas omgivning gav en ökad pålitlighet för studien.

För att öka trovärdigheten i en studie kan man tillämpa respondentvalidering. Respondentvalidering innebär att studiens resultat beskrivs för informanterna så att de kan bekräfta att de skildringar som gjorts stämmer överens med deras uppfattning (Bryman, 2011). På grund av tidsaspekter genomfördes inte respondentvalidering i denna studie, vilket kan ses som en begränsning.

För att underlätta möjligheterna till överförbarhet i en studie är det viktigt att en tydlig beskrivning ges av studiens informanter och deras egenskaper, kontexten för studien samt av datainsamlingen och analysprocessen (Graneheim & Lundman, 2004). I denna studie har informanterna och kontexten i vilken de befann sig i beskrivits utförligt. Även datainsamlingen och analysprocessen för studien har givits noggranna beskrivningar i metodavsnittet. Detta med avsikten att öka chanserna för överförbarhet i denna studie. Resultatet av denna studie, samt genomförandet av den har inte av avsikt påverkats av studiens författares egna värderingar, vilket enligt Bryman (2011) är av vikt för att öka möjligheten att styrka och konfirmera.

## **7. Slutsatser**

Slutsatser som kan dras av denna studie är att unga vuxna kvinnor med CI beskriver sig ha en bikulturell identitet, med antingen en starkare eller mindre stark dragning åt den döva sidan eller den hörande sidan. De unga vuxna kvinnorna med CI beskriver både för- och nackdelar i att tillhöra både den hörande och den döva kulturen. Studien visar att ett CI har en påverkan på individernas identitetsutveckling och påverkar många situationer i de unga vuxna kvinnornas liv.

## **8. Vidare forskning**

Eftersom samtliga informanter i denna studie var kvinnor som gått på Riksgymnasiet för döva och hörselskadade kan denna studies resultat endast säga något om dessa personer. Unga vuxna män med cochleaimplantat kan ha andra erfarenheter än vad dessa kvinnor berättade om. Detta är en aspekt som hade varit intressant i framtida forskning. Är de erfarenheter som denna studies resultat visar genomgående för alla unga vuxna med CI, eller gäller det bara för dessa kvinnor. Även det faktum att samtliga informanter gått i en hörselanpassad skola kan ha sin inverkan på resultatet. De unga vuxna kvinnor med CI som gått integrerad skolgång kanske har helt andra erfarenheter och känslor kring sin egen identitet. Även detta skulle vara intressant att undersöka i vidare forskning.



## 9. Referensförteckning

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder* (B. Nilsson, Övers. 2. uppl.). Malmö: Liber.

Caldwell, A., & Nittrouer, S. (2013). Speech perception in noise by children with cochlear implant. *Journal of speech, language, and hearing research*, 56(1), 13-30. doi: 10.1044/1092-4388(2012/11-0338)

Chapman, M., & Dammeyer, J. (2017). The relationship between cochlear implants and deaf identity. *American Annals of the Deaf*, 162(4), 319–332. doi: 10.1353/aad.2017.0030

Dillon, H. (2012). *Hearing Aids*. (2nd ed.). Sydney: Thieme Medical Publishers Inc.

Elmholdt, C. (2006). Cyberspace alternativer til ansigt-til-ansigt interviewet. *Tidsskrift for kvalitativ metodeudvikling*, 41, 70-80.

Erikson, E.H. (1969). *Ungdomens identitetskriser*. (P. Wiking, Övers.). Stockholm: Natur och kultur.

Facebook. (u.å). Hemliga konversationer. Hämtad 2018-02-28 från: [https://www.facebook.com/help/messenger-app/1084673321594605?helpref=uf\\_permalink](https://www.facebook.com/help/messenger-app/1084673321594605?helpref=uf_permalink)

Fox, J., Murray, C., & Warm, A. (2003). Conducting research using web-based questionnaires: practical, methodological and ethical considerations. *International Journal of social research methodology*, 6(2), 167-180. doi: 10.1080/13645570210142883

Graneheim, U.H., & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse education today*, 24(2), 105-112. doi: 10.1016/j.nedt.2003.10.001

Glickman, N. S., & Carey, J. C. (1993). Measuring deaf cultural identities: A preliminary investigation. *Rehabilitation Psychology*, 38, 275–358. doi:10.1037/h0080304

Grayden, D. B. & Clark, G. M. (2006). Implant design and development. In H. R. Cooper & L. C. Craddock (Eds.), *Cochlear implants: a practical guide* (pp. 1-20). London: Whurr.

Hewson, C., & Laurent, D. (2008). Research design and tools for internet research. In N. Fielding, R. M. Lee & G. Blank (Eds.), *The SAGE handbook of online research methods* (pp. 58-78). Thousand Oaks: Sage Publications Ltd.

Hogg, M., Terry, D., & White, K. (1995). A tale of two theories: A critical comparison of identity theory with social identity theory. *Social Psychology Quarterly*, 58(4), 255–269. doi: 10.2307/2787127

Holcomb, T. (1997). Development of deaf bicultural identity. *American Annals of the Deaf*, 142(2), 89–93. doi: <https://doi.org/10.1353/aad.2012.0728>

Hyde, M., & Punch, R. (2011). The modes of communication used by children with cochlear implants and the role of sign in their lives. *American annals of the deaf*, 155(5), 535-549. doi: 10.1353/aad.2011.0006

James, N., & Busher, H. (2012). Internet interviewing. In: J. F. Gubrium., J.A. Holstein, A. B. Marvasti & K. D. McKinney (Eds.), *Handbook of interview research: the complexity of the craft* (pp. 177-191). (2nd ed.). Thousand Oaks: Sage Publications Ltd.

Jerlang, E. (2008). *Erik Homburger Eriksons psykoanalytiska jagteori*. I Jerlang, E. (Red.), *Utvecklingspsykologiska teorier* (s. 75-123). (5:e uppl.). Stockholm: Liber.

Katz, J. (2015). Basic tests and procedures: A brief introduction to clinical audiology and this handbook. In J. Katz., M. Chasin., K. English., L. J. Hood., & K. L. Tillery. (Eds.), *Handbook of clinical audiology* (pp. 3-8). (7th ed.). Philadelphia: Wolters Klüver.

Katz, J., Chasin, M., English, K., Hood, L.J., & Tillery, K.L. (2015). *Handbook of clinical audiology* (pp. 876). (7th ed.). Philadelphia: Wolters Klüver.

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (S. E. Torhell, Övers. 3. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Lavrakas, P. J. (2008). Sensitive topics. In P. J. Lavrakas. (Ed.). *Encyclopedia of survey research methods* (pp. 812-815) Thousand Oaks: Sage Publications Ltd.

Lichtig, I., Vieira Couto, M. I., Meccam F. F. D. N., Hartley, S., Wirz, S., & Woll, B. (2011). Assessing deaf and hearing childrens communication in Brazil. *Journal of Communication Disorders*, 44(2), 223-235, doi: 10.1016/j.jcomdis.2010.11.002

O'Connor, H., Madge, C., Shaw, R., & Wellens, J. (2008). Internet-based interviewing. In N. Fielding, R. M. Lee & G. Blank, *The SAGE handbook of online research methods* (pp. 271-289). Thousand Oaks: SAGE Publications Ltd.

Osberger, M. J., McConkey Robbins, A., & Trautwein, P. G. (2006). Assessment of children. In H. R. Cooper & L. C. Craddock (Eds.), *Cochlear implants: a practical guide* (pp. 106-131). London: Whurr.

Plack, C. (2014). *The sense of hearing* (2. uppl.). New york: Psychology Press, Taylor & Francis Group.

Proops, D. W. (2006). The cochlear implant team. In H. R. Cooper & L. C. Craddock (Eds.), *Cochlear implants: a practical guide* (pp. 70-79). London: Whurr.

Punch, R., & Hyde, M. (2011). Social participation of children and adolescents with cochlear implants: A qualitative analysis of parent, teacher, and child interviews. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 16(4), 474-493, doi: 10.1093/deafed/enr001

Rich, S., Levinger, M., Werner, S., & Adelman, C. (2013). Being an adolescent with a cochlear implant in the world of hearing people: coping in school, in society and with self

identity. *International journal of pediatric otorhinolaryngology*, 77(8), 1337-1344. doi: 10.1016/j.ijporl.2013.05.029

Sveriges dövas riksförbund. (2014). Dövkultur. Hämtad 7 februari 2018 från:  
<http://www.sdr.org/dova/dovkultur>

Tye-Murray, N. (2015). *Foundations of aural rehabilitation: Children, adults and their family members* (4th ed.). Stamford: Cengage Learning.

## Bilaga 1

### Information- och samtyckesbrev till elev på Riksgymnasiet för döva och hörselskadade.

#### Vill du delta i en studie om cochleaimplantat och identitet?

Denna studie syftar till att få en djupare förståelse för hur ungdomar med CI ser på sin egen identitet.

För att undersöka detta kommer vi genomföra intervjuer. Intervjun kommer att beröra dina upplevelser av att ha ett cochleaimplantat och din syn på din egna identitet. En intervju beräknas ta 45-60 minuter och kommer spelas in för att sedan bearbetas och analyseras efteråt. De som har tillgång till materialet är Elin Fransson, Linnea Liman och studiens handledare Johanna Gustafsson.

Studien är ett examensarbete och är en del av utbildningen till audionom på Örebro universitet. Den information som du lämnar kommer att behandlas säkert och förvaras inlåst så att ingen obehörig kommer att få ta del av den. Inga namn eller personuppgifter kommer att redovisas i resultatet. Resultatet kommer att presenteras i form av ett skriftligt examensarbete samt en muntlig redovisning. Du kommer ha möjlighet att ta del av examensarbetet genom att få en kopia av det.

Deltagandet är frivilligt och du kan när som helst avbryta din medverkan. Vi frågar härmed om du vill delta i denna studie. Du som är mellan 15 och 18 år har rätt att besluta själv om du vill delta i studien, men vi vill gärna ha en målsmans godkännande ändå så att din målsman vet att du deltar och tycker att det är okej.

Ansvariga för studien är Elin Fransson, Linnea Liman och Johanna Gustafsson. Har du eller din målsman några frågor om studien är ni välkomna att höra av er till någon av oss.

Elin Fransson  
Student  
Mail: xxxxxxxxxxxx@hotmail.com  
Telefon: xxxxxxxxxxx

Linnea Liman  
Student  
Mail: xxxxxxxxxxxx@gmail.com  
Telefon: xxxxxxxxxxx

Jag bekräftar härmed att jag har fått ta del av denna skriftliga information och ger mitt samtycke till att delta i denna studie. Jag är medveten om att mitt deltagande är frivilligt och att jag när som helst kan avbryta mitt deltagande utan att förklara varför. Jag godkänner att intervjun spelas in och transkriberas för att användas i ett examensarbete.

---

Ort och datum

---

Namnsteckning

---

Namnförtydligande

## Bilaga 2

### Informationsbrev till deltagare inför onlineintervjuer.

#### Hej!

Våra namn är Linnea Liman och Elin Fransson. Vi går audionomutbildningen på Örebro universitet. Vi håller nu på och skriver vårt examensarbete vars syfte är att få en djupare förståelse för hur ungdomar med CI ser på sin egen identitet i relation till hörsel och kommunikation. För att undersöka detta kommer vi att genomföra intervjuer över internet. Intervjun kommer beröra dina upplevelser av att ha ett cochleaimplantat och din syn på din egna identitet. En intervju beräknad ta ca 60 minuter. Materialet som samlas in kommer sedan analyseras och bearbetas. Inga namn eller personuppgifter kommer att redovisas i resultatet. Resultatet kommer presenteras i form av ett skriftligt examensarbete samt en muntlig redovisning. Deltagandet är frivilligt och du kan när som helst avbryta din medverkan.

Är det så att svaren skrivs i messenger-appen på iOS eller Android kan intervjun genomföras med funktionen "hemliga konversationer" i Messenger där varken Facebook eller polisen kan läsa vad som skrivs. Skrivs svaren på en dator kan denna funktion inte användas, och svaren blir därför inte "hemliga". Då intervjun hur som helst kommer ske över internet vill vi dock poängtera att vi inte kan garantera fullständig anonymitet. Deltagandet är som tidigare nämnt helt frivilligt och du kan avbryta din medverkan när du vill. Vi vill nu fråga din om du vill delta i en studie om cochleaimplantat och identitet i relation till hörsel och kommunikation.

Ansvariga för studien är Elin Fransson, Linnea Liman och Johanna Gustafsson. Du kommer ha möjlighet att ta del av examensarbetet när det är klart genom att få en kopia av det. Har du eller din målsman några frågor om studien är ni välkomna att höra av er till någon av oss.

Elin Fransson  
Student  
Mail: xxxxxxxxxxxx@hotmail.com  
Telefon: xxxxxxxxxx

Linnea Liman  
Student  
Mail: xxxxxxxxxxxx@gmail.com  
Telefon: xxxxxxxxxx

## Bilaga 3

### Intervjuguide

#### Bakgrundsfrågor

- Ålder?
- Sysselsättning
- När fick du ditt CI?
- Hur ofta använder du ditt CI?
- I vilka situationer använder du ditt CI?
- Hur ser din hemsituation ut?

#### Skola/arbete/universitetet

- Berätta hur kommunikationen mellan dig och dina kompisar/kollegor/studiekamrater fungerar i skolan/på jobbet
- Berätta hur kommunikationen mellan dig och dina lärare fungerar i skolan
- Berätta om vem du är i skolan/på jobbet (vilken roll tar du i skolan/på jobbet?)
- Berätta hur du tror att andra i skolan/på jobbet ser på dig
- Beskriv en händelse när du använt ditt CI i skolan/på jobbet som varit positiv
- Berätta en händelse när du använt ditt CI i skolan/på jobbet som varit negativ

#### Hemma

- Berätta hur kommunikationen fungerar hemma hos dig
- Beskriv en händelse i hemmet när du använt ditt CI som varit positiv
- Beskriv en händelse när du använt ditt CI i hemmet som varit negativ

#### Fritid

- Vad gör du på fritiden?
- Berätta om vem du är på fritiden (Vilka roller har du?)
- Berätta hur kommunikationen fungerar på fritiden
- När du möter nya människor, brukar du berätta att du har CI?
  - o *Hur upplever du att de brukar reagera då?*
- Berätta hur du tror att andra ser på dig på fritiden
- Beskriv en händelse när du använt ditt CI på fritiden som varit positiv
- Beskriv en händelse när du använt ditt CI på fritiden som varit negativ

#### Allmänna frågor

- Tror du att ditt CI påverkar hur du ser på dig själv?
- Tycker du att ditt CI är en del av din identitet?
- Berätta vad du tycker om ditt CI